

FİLLER SULTANI İLE KIRMIZI SAKALLI TOPAL KARINCA (1977) YAŞAR KEMAL (1923 – 2015)

Genel Bakış

Anadolu'da yüzyıllardan beri anlatılagelmiş bir halk masalını yeniden işleyip içeriksel ve biçimsel olarak geliştiren yazarın söz konusu eseri fabl türünden yararlanılmış bir roman niteliğindedir. Kemal'in bu eseri bir çocuk kitabı olarak kabul edilse de kendisi çocuklar için ayrı kitaplar yazılması gerektiği fikrine katılmaz. Çocukların yetişkin her bireyin anladığı kavramları ve olguları anlayabileceğini sadece bunun dozunun azaltılması gerektiğini düşünür. Yaşar Kemal'in yaşadığı dönemde çocuk edebiyatı adı altında yayımlanmış olan birçok kitap içerdiği unsurlar aracılığıyla çocukların zihinlerini yıkamak ve yeniden biçimlendirmek üzerine kurulur. Çocuk edebiyatı adı altında onların istismar edilmek istendiğini fark eden yazar, çocukları ilerici ve insani değerlerle tanıştıran, yaşadıkları dünyayı daha iyi anlamalarını sağlayacak alegorik bir anlatı dünyası oluşturma çabasına girmiştir. Ona göre çocuk edebiyatı gücü elinde bulunduran belirli bir zümrenin gelecekte oluşmasını arzuladıkları toplumsal yapıyı şekillendirmek için kullandıkları bir araçtır. Anlatının olay örgüsü alegorik düzlemde sömürücü fillerle emekçi karıncaların çatışması üzerine kuruludur. Günümüz modern toplumlarının yaşadığı en temel sorunlara bu alegorik anlatı aracılığıyla ayna tutulmak istenir. *Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca* ilk olarak *Cumhuriyet* gazetesinde tefrika edildikten sonra 1977 yılında kitap halinde yayımlanmıştır. Eser sekiz bölümden oluşmaktadır.

Özet

Filler Sultanı'nın en sadık yardımcısı olan hüdhüd kuşu Ulukepez, karıncalar diyarı hakkında bilgi toplamak üzerine görevlendirilir. Ulukepez, karıncalar diyarının ne kadar zengin, görkemli ve bereketli olduğunu Filler Sultanı'na anlatması üzerine fil ordusu toplanır ve karıncalar diyarına sefere çıkarılır. Karınca ülkesi fillerin saldırılarıyla harabeye döner. Filler Sultanı karıncaları ilk saldıran taraf olduklarına inandırır ve yapmış olduğu seferin savunma üzerine olduğunu söyler. Karıncalardan savaş tazminatı olarak sırça saray, her türlü mücevher ve çeşitli yiyeceklerle donatılmış ambarlar ister. Karıncaların çalışkanlığına hayran kalan Sultan onları benzeştirmeye ve onların zihinlerini yıkamaya çalışır. Karıncaları aslında fillerden geldiklerine inandırır ve onlara fil dilini öğrenmeyi zorunlu kılar. Kendi dillerini konuşmayı yasaklar. Onları sadık köleler haline getirmek için çeşitli yollara başvurur. Karıncaların aralarına casusluk yapmaları için dönekarıncalar sokar. Filler Sultanı'na isyan eden yalnızca Kırmızı Sakallı'dır. Kırmızı Sakallı Filler Sultanı'na isyan edip kavmiyle birlikte dağa çıkmıştır. Sultanı yenmek için her gün kitap okuyup araştırma yapmaktadır. Kırmızı Sakallı Filler Sultanı'nı yenmek için dünyadaki bütün karıncaları birleştirmesi gerektiğini görür. Karıncalar arasındaki hainleri ifşa edip onları ortadan kaldırır. Özgürlük isteyen bütün karıncalarla birlik olup Filler Sultanı'nın sarayının altını oyarlar. Filler Sultanı sarayının çökmesi üzerine yıkıntıların altında kalarak ölür.

Kişiler

Filler Sultanı Büyük cüssesi nedeniyle sömürünün temsilcisi olarak konumlandırılan Filler Sultanı, hayli tembel bir karaktere sahip olduğu için gücünü kullanarak karıncaları kölesi yapmayı amaçlar. Acımasız bir karaktere sahip olduğu için karıncalara karşı savaş açar ve onları ezerek öldürür. Onları korkuyla sindirdikten sonra benzeştirmeye, kendi ekinlerini unutmaya zorlar. Karıncaları aslında fil olduklarına inandırır. Karıncalardan istediği her şeyi elde ettikten sonra karıncalar kendilerini gerçekten fil zannetmeye başlarlar ve filler gibi çalışmaz hale gelirler. Filler Sultanı karıncalara zor günlerinde yardım etmez. Kendisine başkaldırmış olan Kırmızı Sakallı'yı paranoya haline getirir ve onun bir an önce öldürülmesini ister.

Kırmızı Sakallı Topal Karınca Kırmızı sakallı karıncaların lideri olduğu gibi saygın bir demircidir. Fillerin saldırıları sırasında bir bacağını kaybeder. Sultanla yapılan ilk görüşmede cesurca

ondan hesap sorar ve sultanın alaylarına katlanamayıp ona isyan eder. Karıncaların bir gün mutlaka intikam alacaklarını söyleyerek kavmiyle birlikte dağa sığınır. Kırmızı Sakallı direnişin ve kurtuluşun simgesi haline gelir. Kırmızı Sakallı'yı ortadan kaldırmadan karıncaları tam olarak sindiremeyeceğini anlayan sultan, adamlarına ve casuslarına her yerde onu aratır. Ölü ya da diri yakalanmasını ister. Kırmızı Sakallı, kendi kavmini ve diğer karınca kavimlerini örgütleyip sultanla mücadele edecektir.

Ulukepez Hüdhüd kuşlarının lideri olduğu gibi Filler Sultanı'nın en sadık yardımcısıdır. Karıncalar diyarını seyahat edip Filler Sultanı'nı buranın işgal edilmesi konusunda ikna etmiştir. Ulukepez Filler Sultanı'nın propaganda lideridir. Karıncalara dostmuş gibi görünüyorsa da onları asimile etmek en önemli amacıdır. Filler Sultanı onu hizmetleri karşılığında sürekli ödüllendirir. Çeşitli kuşların yaşadığı bir orman bizzat hüdhüdlere tahsis edilir. Sarıca karıncalar, diğer karıncalar arasında Ulukepez için casusluk yapar. Ulukepez dalkavukluğun simgesi konumundadır.

Başbuğ Karınca Sarıca karıncalarının lideri olan Başbuğ, Filler Sultanı'nın casusluğunu yapar. En önemli görevleri; karıncaları istenen hizada tutmak ve kırmızı sakallı karıncaları yakalamaktır. Kırmızı sakallı karıncaları bulan anlatı kişisi onların kılığına girerek kavmi düşünsel olarak bölmeye çalışır. Kırmızı sakallıları birbirlerine düşürmek ister. Diğer sarıca karıncaların kızıl sakallıların arasında karışmasını sağlar. Kırmızı Sakallı bir süre sonra onun gerçek kimliğini öğrenir. Başbuğ Karınca, kullanılmışlığı ve yozlaşmayı temsil eder.

Öykü

Karıncalar Diyarının Keşfi Filler Sultanı karıncalar ülkesinin gözlemlenmesi ve onların nasıl yaratıklar olduklarını öğrenmek için hüdhüd kuşlarının lideri olan Ulukepez'i görevlendirmiştir. Ulukepez yedi ay kadar karıncalar diyarında misafir edildikten sonra Filler Sultanı'na geri döner ve ona müjdeli haberi verir. Karıncaların olağanüstü yeteneklerinden bahseden Ulukepez'i dinleyen Filler Sultanı mest olur. "Bir kentler kurmuşlar, hiç sorma sultanım, yerin altına... Görkemli, uygar kentler. Ambarları yıl on iki ay yiyecek, bal, çiçek özü, tahıl, böcek ölüsü dolu, dopdolu. Başkentlerini geniş ovaların tam ortalarında, özünde kurmuşlar. Bu ovalar Nil kıyılarından da, Çukurovadan da daha bereketli. Hele bir ova, bir ülke var, fil eksen biter, öyle bereketli. Kuzey yanını bu ülkenin ulu ormanlar kaplamış. Kaplan girse sökemez bir orman, güneyi de yıl on iki ay yemyeşil, bütün ova yıl on iki ay ağzına kadar çiçekle dolu, alabildiğine bir düzlük... Doğusu tarlalar, batısı tarlalar, can eksen biter, kuş eksen, karınca eksen, an eksen biter". Karıncalar diyarının güzelliğini ve karıncaların yeteneklerini öğrenen Filler Sultanı derhal diğer fillerin toplanmasını ister. Ulukepez'in anlattıklarını dinleyen diğer fillerin ağızlarının suyu akar. Sultanın verdiği emirle karıncalar diyarına doğru sefere çıkılır. Ulukepez'in tavsiyesi üzerine Filler Sultanı hüdhüd kuşlarının da sefere katılmasını ister. Hüdhüd kuşları fillerin en sadık yardımcısıdır. Üç günlük yolculuğun ardından karıncalar ülkesine varılır. Ulukepez fillere ülkenin özelliklerinden ve genişliğinden bahseder.

Fillerin Karıncaları Katletmesi Filler Sultanı askerlerine karıncalar ülkesinin yıkılmasını emreder. Hiçbir asiye acınmayacaktır. Ulukepez onlara rehberlik edecektir. Filler Sultanı'nın demagoji dolu söylevinin ardından karıncalar ülkesine saldırılır. Filler karıncaların ülkesini ezerek harabeye çevirirler. Bir süre sonra sultan fillere durmalarını emreder. Ulukepez sultana savaşı kazandığını, karıncaların aman dileyip teslim olduklarını söyler. Ulukepez sultanın karıncaları daha iyi görebilmesi için onlardan birkaç tanesini kanatlarına bindirip sultanın üzerine konar. Karıncalar arasında Kırmızı Sakallı da vardır. Kırmızı Sakallı bir demircidir. Karıncalar fillerin neden onlara saldırdıklarını sorarlar ve karıncaların barışçıl olduklarını söylerler. Filler Sultanı ilk saldırıyı karıncaların yaptığını söyleyip kendi yalanını zorbalıkla onlara kabul ettirir. Bu sayede filler kendi yalan tarihlerini yazacaklardır. Karıncalar sözde saldırılarının cezası olarak filler ülkesine götürülecek ve köle olarak çalışacaklardır. Kırmızı Sakallı Filler Sultanı'na savaşı durdurması gerektiğini aksi halde karıncalardan geriye kalanların bir gün birleşip fillerden intikam alacaklarını, bazılarının dağa çıkacağını söyler. Filler Sultanı Kırmızı Sakallı'nın sözlerine kahkahalarla güler. Kırmızı Sakallı sultana; yapılanların intikamını alınacaklarını söyleyip Ulukepez'in kanadından atlar ve ortalıktan kaybolur. Sultan kırmızı sakallı karıncaları hain ilan edip onların görüldükleri yerde öldürülmelerini emreder. Zavallı karıncalar onun her isteğini kabul ederler. Filler Sultanı savaş tazminatı olarak karıncalardan bir sırça saray yapmalarını ister. Karıncalar kurultayı toplamaya karar verirler. Ulukepez'in kanatlarından yıkılmış şehirlerini izleyen karıncalar hayatta kalmış hiç kimseyi göremezler. Fakat bir süre sonra karıncaların birçoğunun ağaçlara saklanmış olduklarını fark edip mutlu olurlar. Ulukepez'in kanadındakiler onlara seslenip toplantı yapılması gerektiğini söylerler.

Karıncaların Köle Oluşu Ormanda toplanan karıncalar yıllardır barış ve refah içinde yaşadıkları için böylesine bir saldırıya hazırlanma ihtiyacı duymamışlardır. Bundan dolayı pişmandırlar. Sultanın isteğini kabul etmezlerse soylarının kurutulacağını farkındadırlar. Sultanın isteklerine boyun eğmekten başka çareleri yoktur. Onun kölesi olmayı kabul ederler. Ulukepez karıncaların yanından ayrıldıktan sonra Tuhaf Karınca diğerlerine Kırmızı Sakallı'nın hayatta olduğunu ve onun dağa sığındığını söyler. Diğerleri mutlu olur fakat bir yandan da umutsuzdurlar. Ömür boyu sultan tarafından sömürülmek istememekteler. Ulukepez karıncaları gözlemeye geldiğinde onların çoktan işe koyulup şehirlerini onardıklarını görür.

Karıncaların Benzeştirilmesi Filler Sultanı hüdhüd başı Ulukepez'i huzuruna çağırır. Bundan sonra fillerin bütün zenginliğine hüdhüdlere de ortak ettiğini söyler. Buna karşılık olarak Filler Sultanı Ulukepez'den karıncalar arasında casusluk yapacak birilerini bulmasını ister. Ulukepez fillerin yeni propaganda lideri olacak ve sömürü kelimesi sözlüklerden çıkarılacaktır. Karıncalara her gün ne kadar özgür bir düzende yaşadıkları telkin edilecek ve Kırmızı Sakallı'nın ölü ya da diri bir an evvel yakalanması gerektiği söylenecektir. Karıncaları bölüp parçalamak için aralarına fil yansısı sarıca karıncalar sokulur. Ulukepez her gün onlara Filler Sultanı'nın gücünden ve merhametinden bahsedip beyinlerini yıkar. Ulukepez uzun bir söylev çektikten sonra karıncalardan uzaklaşıp bir çınar ağacının dalına konar. Ardından sarıca karıncalar onun yanına gelir ve Kırmızı Sakallı hakkındaki malumatları onlara sorulur. Karıncalar köklerinin fillerden geldiğini ve sultana iyi hizmet ederlerse yeniden fil olacaklarını sanırlar. Filler Sultanı'nın yanına giden Ulukepez ve sarıca karıncalar ona saygıda kusur etmezler. Kırmızı Sakallı'dan hiçbir haber yoktur. Filler Sultanı Ulukepez'le gizlice konuşur. Karınca dilini ortadan kaldırmayı ve her karıncaya fil dilini öğretmeyi planlamaktadır. Ulukepez hüdhüdlere ve karıncalara fil dilinden başka hiçbir dilin artık konuşulmayacağını söyler. Sultanın köleleri fil dilini hemen öğrenmeye başlarlar. Filler Sultanı kullarını benzeştirmek için her yola başvurmaktadır. Sultan filleri, hüdhüdlere ve sarıca karıncaları toplayıp kırmızı sakallıların bulunması için plan yapar. Karıncaların düşünmesi engellenmeli ve ne pahasına olursa olsun kırmızı sakallılar bulunmalıdır.

Filler Sultanı'nın Diğer Diyarları Fethetmesi Aradan uzun bir zaman geçmiştir. Filler Sultanı sırça sarayı ve elmas tahtı hala bitirilemediği için oldukça sinirlidir. Ulukepez onu yatıştırır. Karıncaların yer altındaki elmas dağları bulduklarını söylediğinde sultan mutlu olur. Sultan elmas dağından kimsenin, özellikle insanların, haberinin olmamasını ister. Sultanın her geçen gün istekleri artar ve gözü döner. Ulukepez dalkavuklukta sınır tanımaz. Sultanın sözleriyle ağlamaya başlar. Sultandan o da kendisi için bir şeyler ister. Sultan onun bütün isteklerini kabul edip ağlamamasını söyler. Ulukepez'in aklına bir fikir gelir. İstedikleri şeyleri yapabilecek karınca sayısı azdır. Ulukepez dünyadaki bütün karınca ülkelerini fethetmeyi önerir. Daha sonra yapmış oldukları savaşta sakat kalmış olan karıncalar kara karıncaların diyarına götürülür. Ulukepez sakat karıncaları gösterip onları tehdit eder. Sultana hizmet etmezlerse sonlarının sakat karıncalar gibi olacağını söyler. Kara karıncalar onun tehditlerini ciddiye almazlar. Bir fil sürüsü onların şehrini yerle bir ettiğinde Filler Sultanı'na boyun eğerler. Ulukepez haberi sevinçle sultana ulaştırır. Ardından diğer karınca kavimleri de ele geçirilir.

Sarayın Tamamlanması ve Açılış Sultanın esirleri arasına katılan yeni kavimler sayesinde saray bitme aşamasına gelmiş ve istenen taht da neredeyse bitmek üzeredir. Diğer hayvanlar bütün olup bitenleri hayretle izlemektedirler. Sultan hayli mutludur ve karınca kullarına övgüler düzer. Yakında onların birer file dönüşeceklerini söyler. Sırça saray en sonunda karıncalar tarafından tamamlanmıştır. Ulukepez sultana dağın doruğunu gösterir. Sırça sarayı gören her canlı onu hayranlıkla izler. Ormanda yaşayan bütün hayvanlar sarayın açılış törenine katılır. Filler Sultanı ilk olarak bilgelik dolu bir nutuk atar. İnsanların dünyayı ne hale getirdiklerinden bahsedip onların ölüm korkusundan delirmiş olduklarını söyler. İnsanlık için hayattaki en önemli iş, beş liraya aldığını on liraya satmak olmuştur. Ardından sultan karıncaların beynini yıkayacak söylevine geçer. Karıncaları aslen fil olduklarına inandırır. Fillerle karıncaların kardeş olduklarını söyler. Sultanın karıncalardan tek bir isteği vardır. Kendisine saygısızlık etmiş olan ve karıncalarla fillerin kardeşliğini tehdit eden kırmızı sakallıların yakalanmasıdır. Sultanın emri üzerine diğer kavimlere mensup olan karıncalar kırmızı sakallı avına başlar. Birçok kırmızı sakallı ölü olarak sultana getirilir. Fakat aralarında demirci Kırmızı Sakallı yoktur. Sultan tam sinirlenmek üzereyken Ulukepez onun kulağına gizlice bir şeyler fısıldar. Sultan hayli mutlu olur ve karıncalara üç ay sürecek bir ziyafet verilir.

Karıncaların Filleşmesi Üç ayın sonunda kış mevsimi gelmiştir. Karıncalar kendi kentlerine geri dönmüşlerdir. O günden itibaren bütün karıncalar karıncalıklarını unutmuş ve fil olduklarını zannedip tamamen filler gibi yaşamaya başlamışlardır. Filler gibi yemek yiyip sadece kışları ağaçlara

sürtüp kaşımak istemektedirler. Kış mevsimi için hiçbir hazırlığı olmayan karıncalar yine de çalışmazlar. Artık tamamen filleşmişlerdir. Filler Sultanı aldığı bu bilgiler karşısında şaşkına dönmüş ve karıncalara filler gibi yemek yiyip bütün gün kıçlarını kaşımalarını yasaklamıştır. Fakat onu hiçbir karınca dinlemez. Keyifli bir hayatın tadını almış olan karıncalar bundan vazgeçemezler. Sultan Ulukepez'i karıncalarla konuşması için gönderir. Karıncalar filliklerinden vazgeçmezlerse sultanın gazabına uğrayacaklardır. Ulukepez sultanın buyruğunu karıncalara iletir. Ulukepez'in bütün çabalarına rağmen hiçbir karınca onu dinlemez. Karıncalar karınca olduklarını tamamen unutmuşlardır. Ulukepez durumu anlatmak için sultanın yanına döner. Bu durum karşısında bir süre ne yapması gerektiğini kara kara düşünen sultanın aklına bir fikir gelir. Karıncaların yakında yiyecekleri bitecek ve kış daha da ağırlaşacaktır. Karıncalar yiyecek hiçbir şey bulamadıklarında yeniden karıncalıklarını hatırlayacaklardır. Kış ağırlaşır ve bütün orman karla kaplanır. Karıncalar gıdasızlıktan ne yapacaklarını bilemezler. Karınca olduklarını yeniden hatırlayıp sultana lanet ederler. Kızıl Sakallı'nın ne kadar haklı olduğunu kabul ederler. Sarıca karıncalar onların bu düşüncelerini sultana iletir. Başlangıçta sultan onlara kızmış olsa da karıncaları tamamen kaybetmeyi göze alamaz. Ulukepez'i onların durumunu öğrenmek için gönderdiğinde gelen haberler hayli kötüdür. Karıncalar açlıktan kırılmaya başlamışlardır.

Karıncaların Sultana Oynadıkları Oyun

Sarayın avlusu yavaş yavaş karınca sürüleriyle dolmaya başlar. Sultan onları görmüş olmaktan mutludur. Kırmızı sakallıların tamamen yok edilmesi karşılığında sultan bütün ambarlarını karıncalara açacaktır. Karıncalar sarıcaların sakallarını kırmızıya boyayıp onları öldürmeye başlarlar ve sultana cesetleri götürüp karşılığında yiyecek alırlar. Hain ululardan birini öldürüp Kırmızı Sakallı'ya benzetip sultana sunarlar. Sultan bu haber karşısında çok sevinir. Ulukepez karıncaların bu düzenbazlığını öğrenmiş olsa da cesaret edemediği için sultanla konuşamaz. Hayatta kalan sarıcalar kızıl sakallıların saklandığı yeri bulmuş ve onların arasına karışmışlardır. Kırmızı sakallıları birbirlerine düşürmeye çalışmaktadırlar.

Sarıcaların Kırmızı Sakallıların Arasına Karışması

Kıyımdan kurtulmayı başaran sarıcalar her yerde çaresizce kırmızı sakallıları aramaya başlamışlardır. Uzun bir süre civar ülkelerde dolaşan sarıcaların önü bir gün bir dağ eteğinde kesilir. Kırmızı sakallılardan beresinde yıldız olan sarıcaların lideriyle görüşür. Fakat sarıcalar sakallarını kırmızıya boyadıkları için yol kesenler onları kırmızı sakallı zanneder. Sarıcaların lideri diğer karıncaların onlara etmiş olduğu zulümden bahseder. Saklanacak bir yer aramaktadırlar. Beresinde yıldız olan karınca onları dağa çıkarır. Sarıcaların her ihtiyacı karşılanır. Sarıcaların lideri beresinde yıldız olanla konuşur. Beresinde yıldız olan fillerle savaşmak istemektedir. Fakat Kırmızı Sakallı mağarasında sürekli kitap okuyup karınca ülkelerindeki adamlarıyla haberleşip doğru zamanı beklemektedir. Sarıca lideri beresinde yıldız olanın aklını çelmeye çalışır. Sarıca lideri ona fillerin dağa çıkamayacağını ve onlarla savaşmak istiyorsa ovaya inmesi gerektiğini söyler. Sarıcalar savaşmak isteyen kırmızı sakallıları galeyana getirir. Bunun üzerine Kırmızı Sakallı onlarla görüşür. Kırmızı Sakallı yeni gelen karıncaları görür görmez onların sarıca olduklarını anlar. Diğer kırmızı sakallıları bu konuda uyarır. Fakat sarıca lideri çeşitli bahanelerle Kırmızı Sakallı'nın iddialarını savuşturur. Diğer kırmızı sakallı karıncalar onlara güvenip kalmalarını ister. Kırmızı Sakallı sarıcaların kalıp kalmaması konusunda oylama yapar. Büyük bir oy çoğunluğuyla sarıcaların kalmasına karar verilir. Kırmızı Sakallı bundan sonra olacıklardan sorumlu olmadığını söyleyip mağarasına geri döner.

Sarıcaların Kırmızı Sakallıları Birbirlerine Düşürmesi

Sarıcaların lideri şafağa doğru adamlarıyla toplantı yapar. Kırmızı sakallıları birbirlerine düşürmek hususunda neler yapılması gerektiğini teker teker anlatır. Kırmızı sakallıların arasına karışılacak ve onların bireyci duyguları kabartılıp zaafı kullanılacaktır. Sarıcaların lideri bir kırmızı sakallı öldürüp onun sakalını kendisine yapıştırmıştır. Diğer sarıcalara da aynı şeyi yapmayı emrettikten sonra Başbuğ adını alır. Ardından Başbuğ, Kırmızı Sakallı'ya yeniden kendisini tanıtır. Ona Kafdağı'ndaki kırmızı sakallılardan olduğunu ve fillerle yapılan savaştan canını zor kurtardığını söyler. Kırmızı Sakallı ile Başbuğ arasında samimi bir arkadaşlık başlar. Kırmızı Sakallı onun ilerici ve devrimci düşüncelerini çok beğenir. Sarıcaların gelmesi üzerinden biraz zaman geçmiştir. Meydandan karıncaların sesi yükselmektedir. Kırmızı sakallılar artık beklemekten bıkmış ve savaşmaya karar vermişlerdir. Aralarında fillere karşı nasıl mücadele edeceklerini tartışırlar. Kırmızı Sakallı onları utanç ve kızgınlıkla dinlerken Başbuğ'un söylenen her şeyi onayladığını ve sevdiğini görür. Kırmızı Sakallı onun bir sarıca lideri olduğundan şüphelenir. Kırmızı Sakallı da meydana çıkıp bir konuşma yapar. O da savaş yanlısıymış gibi konuşurken sürekli Başbuğ'u izler. Onun gayet mutlu olduğunu görünce Başbuğ'un bir sarıca lideri olduğundan emin olur. Kırmızı sakallılar arasında bir süre sonra savaş patlak verir. Filler Sultanı'nın memnun kahkahaları dağlara kadar ulaşır. Bunun üzerine Kırmızı Sakallı kırmızı sakallılara savaş

birakmalarını ve bundan sadece sultanın karlı çıktığını söyler. Savaş iki taraf arasında son bulur. Kırmızı Sakallı adamlarını Başbuğ konusunda uyarır.

Benzeştirme Faaliyetlerinin Artması Karıncaları tamamen esir haline getirmiş olan sultan, onlardan yeni bir sırça saray ister. Pembe elmadan yapılmış bir taht, dünyanın en büyük bahçesini, her çeşit çiçek ve ağaç türünün bahçesine dikilmesini ister. Karıncalar onun buyruklarını hiç sorgulamadan kabul ederler. Sultan onlardan hayat suyunu da bulmalarını ister. Sultan artık ölümden korkmaktadır ve ölümü kendisine yakıştıramamaktadır. Karıncalar hayat suyunu bulmak için insanlardan yardım istemeyi düşünür. Sultan onların bu fikri eyleme geçirmelerine kesinlikle müsaade etmez ve insanların ne kadar kibirli ve hain olduklarından bahseder. Ardından sultan, Kırmızı Sakallı'nın kellesinin bir an evvel getirilmesini de ister. Başbuğ bu görevi başarabilirse sultan onu başkomutan ilan edecektir. Sultan karıncaları bir an bile rahat bırakmamak için onlara çok zor görevler verir ve karıncalara özlerini unutturmak için fil okulları açtırır. Her gün bir borazan aracılığıyla karıncalara fil oldukları hatırlatılır. İnsanlardan alınan televizyon, radyo, sinema, gazete, roman ve hikayeler propaganda aracı olarak kullanılır. Karıncalar bu araçlar sayesinde günün her vaktinde istenilen şekilde dizginlenirler. Karıncalar fillerin şatafatlı hayatları ve kahramanlıkları anlatılarak fillere özendirilirler. Kış mevsimi geldiğinde karıncalar yeniden çalışmayı bırakıp kıçlarını ağaçlarda kaşımaya başlarlar. Sultan onların kendilerini fil zannetmesinden hem endişeli hem de kıvançlıdır. Hayat suyu bulunamadığı için karıncaların onun ölmesini istediklerini düşünür ve Kırmızı Sakallı hala yakalanamadığı için sinirlidir.

Karıncaların Esaretten Yılması Ulukepez ile Filler Sultanı bir gece eğlence meclisi düzenleyip şarap içerler. Karıncalar ormandaki ağaçlara sürtünüp kıçlarını kaşımaktadır. Ormanın derinlerinden bir türkü sesi duyulur. Bu türkü karıncaların en çok sevdiği ve söylediği bir halk ezgisidir. Türküde karıncaların geçmişinden ve onların güzelliklerinden bahsedilir. Emekçi karıncalara ne kadar güçlü ve değerli olduklarını hatırlatır. Türküye eşlik eden karıncalar şehirlerine geri dönüp toplanmaya başlarlar. Sultandan intikam almak için planlar yaparlar. Karıncalar arasında fikir ayrılıkları olduğu için ortak ve gerçekçi bir plan yapamazlar. Kırmızı Sakallı onları ne kadar uyarsa da onlara engel olamaz. Filler Sultanı karıncaların bütün saldırı teşebbüslerini geri püskürtür ve onlarla alay eder. Kırmızı Sakallı sonunda haklı çıkar fakat hiçbir saldırıda yer almadığı için diğer karıncalar tarafından ayıplanır. Kırmızı Sakallı ondan yardım isteyen bütün karıncalara yardım eder. Aradan uzun bir zaman geçer. Sultan karıncalar sayesinde onlarca saraya ve tahta sahip olmuş ve ambarları nesillerce yetecek kadar gıdayla doldurulmuştur. Diğer fillere ve hüdhüd kuşlarına da saraylar ve yuvalar yapılmıştır. Sultanın isteklerinin sonu gelmemiştir. Esaretten yılmış olan her karınca Kırmızı Sakallı'ya sığınmış ve kısa sürede devasa bir karınca ordusu oluşmuştur. Artık her karınca Kırmızı Sakallı'ya güvenmektedir. Onun her sözüne harfiyen uyacaklardır. Kısa sürede karıncalar kurtuluş için umutlarını tazelerler, cesaretlenirler ve karıncalıklarını hatırlarlar. Bunu fark eden Kırmızı Sakallı kırmızı sakallı karıncalara içlerinde casusluk yapan sarıca karıncaları yakalatıp öldürtür. Başbuğ'u da kendisi öldürür.

Dünyadaki Bütün Karıncaların Birleşmesi Kırmızı Sakallı, yeryüzündeki bütün karıncaların birleşmesini ve filler diyarının altını oyulmasını emreder. Devasa karınca ordusu filler diyarına doğru yola çıkar. Dünyadaki bütün karıncalara dünyanın altını oymak için haber gönderilir ve hepsi bu çağrıya olumlu yanıt verir. Karıncalar gündüzleri sultan için geceleri de kendileri için çalışmaya başlarlar. Bu sayede casuslara yakalanmayacaklardır. Yoğun bir çalışmanın ardından toprağın altı başarıyla oyulur. Kırmızı Sakallı'yı eski bir dostu olan ak güvercin ziyaret eder. Kırmızı Sakallı onun kanadına sarıcaların kellelerini alıp biner. Ak güvercin uçarak sultanın sarayına varır. Kırmızı Sakallı kırmızı önlüğünü bir bayrak gibi güvercinin kanadına diker. Filler Sultanı onun karşısına çıktığında Kırmızı Sakallı sarıcaların kellelerini ona doğru atar ve karıncaların artık özgür olduğunu söyler. Filler Sultanı bütün askerlerini karıncalar diyarına gönderir fakat diyara ulaşan her asker, çöken toprakla birlikte yerin altına gömülür. Bütün ordusunu kaybettiğini öğrenen sultan üzüntüden ve öfkeden olduğu yere kapaklanıp tepinmeye başlar. Bunun üzerine sultanın sarayı da çöker ve molozların altında kalan Filler Sultanı ölür. Dünyanın bütün karıncaları artık birleşmiş ve özgürdürler.

Temalar

Savaş/Barış Alegorik anlatıda yer alan filler sömürüyü ve açgözlülüğü temsil etmektedirler. Filler Sultanı zenginliğe olan tutkusu nedeniyle istediklerini yerine getirebilecek esirler aramaya başlar. Hüdhüd kuşlarının lideri olan Ulukepez aracılığıyla karınca türünü keşfeder ve onları zorbalıkla sindirerek onlara istediği her şeyi yaptırmaya başlar. Karıncalar arasında fillere isyan eden tek karınca ırkı kırmızı sakallılardır. Kırmızı sakallı karıncalar dağa çıkarak düşmanlarını nasıl yenebileceklerini

planlar. Karıncaların içindeki hainler imha edilip ayrılıkçı fikirler yok edildiğinde dünyanın bütün karıncaları birleşip gerçekçi bir planla sömürücü filler ve hüdhüd kuşları mağlup edilir. Karıncalar kazanmış oldukları savaşla barışı yeniden tesis edip özgürlüklerine kavuşurlar.

Entrika Dünyanın bütün nimetlerini kendisi için kullanmak isteyen Filler Sultanı'na bu yolda birçok kişi yardım eder. Hüdhüd kuşları ve sarıca karıncalar onun en sadık yardımcılarıdır. Hüdhüdlerin lideri Ulukepez sömürü düzeninin propaganda liderliğini yaparken sarıca karıncalar diğer karıncaların arasında casusluk yapmaktadırlar. Sarıca karıncalar Filler Sultanı'na isyan eden kırmızı sakallıların aralarına karışıp onları birbirlerine düşürmeye çalışırlar. Filler Sultanı esir etmiş olduğu karıncaları çeşitli yöntemlerle sindirir, baskı altına alır ve onları benzeştirir. Karıncalara karınca oldukları unutturulmaya çalışılır. Fillerle karıncaların kardeş olduğuna dair yalan bir tarih yazılır, karıncaların fil dilini konuşmaları zorunlu hale getirilir, karıncalar için fil okulları açılır, basın-yayın organları karıncaların sürekli beynini yıkar ve içinde yaşanan düzenin ne kadar özgürlükçü olduğu karıncalara sürekli telkin edilir.

Açgözlülük/Tok gözlülük Anlatının kötücül tarafında yer alan Filler Sultanı, hırslarını ve tutkularını tatmin etmek için her kötülüğü çekinmeden yapabilecek bir tiptedir. Dünyadaki bütün karıncaları esir edip kendisi için saraylar, tahtlar, bahçeler ve ambarlar yaptırır. Kendisine nesillerce yetecek olan bir mal varlığına kavuşmuş olmasına rağmen sürekli biriktirir ve ambarlarda bozulmak üzere olan gıdaları karıncalara vermektense çöpe atar. En sonunda ölümsüz olmak için hayat suyunun bulunmasını bile ister. Kırmızı Sakallı'ya kendisi için hiçbir şey istemeyen, sadece halkının ve diğerlerinin refahı için çalışan bir karakterdir. Ona göre herkesin paylaşımcı olduğu bir düzende herkes karlı çıkar. Lakin herkesin açgözlü olduğu bir düzen herkese zarar verir. Kırmızı sakallılar toplumu, eşitlikçi, özgür, adil ve refah bir düzen kurmak için gece gündüz çalışırlar.

İntikam Karıncalar diyarını esir alan Filler Sultanı ilk olarak, Kırmızı Sakallı'yla görüşür. Kırmızı Sakallı ona savaşı durdurması gerektiğini aksi halde karıncaların bir gün ondan intikam alacaklarını söyler. Filler Sultanı onun bu söylemleriyle alay eder ve Kırmızı Sakallı yapılanların intikamının mutlaka alınacağını söyleyerek Ulukepez'in kanadından aşağı atlar ve ortalıktan kaybolur. Yıllar sonra filleri yenmenin yolunu bulan Kırmızı Sakallı, dünyadaki bütün karıncaları birleştirerek filler diyarının altını oydurur. Bu sayede Filler Sultanı ve diğer filler sömürüyle elde ettikleri zenginliğin altında kalarak canlarını verirler.

Arkadaşlık Filler Sultanı'na karıncaları esir olarak kullanabileceğini söyleyen ve ona birçok konuda akıl veren kişi Ulukepez'dir. Ulukepez'le Filler Sultanı'nın dostluğu tamamen çıkar ilişkisine dayanır. Ulukepez Filler Sultanı'na sürekli olarak dalkavukluk yaparak kendi menfaatini düşünmektedir. Filler Sultanı'ya onun sahip olduğu bilgilerden faydalanarak tanrılaşmak çabasıdadır. Karıncalar arasında fillerin gelmesiyle birlikte ciddi ayrılıklar olur. Fakat esaretin çekilmez bir hale geldiği dönemde karıncalar Kırmızı Sakallı'ya sığınır. Kırmızı Sakallı onlardan tek bir şey ister: "Dünyanın bütün karıncaları birleşin!". Kırmızı Sakallı diğer karıncalar arasında yoldaşlık bilincini geliştirir.

Arayış Kırmızı sakallı karıncaların bilgisi konumunda olan Kırmızı Sakallı Topal Karınca, Filler Sultanı'na isyan ettikten sonra dağa çıkıp bir mağaraya saklanır. Filler Sultanı'nı mağlup etmek için sürekli kitap okur ve çevre ülkelerdeki dost karıncalardan bilgi alır. Uzun araştırmaların ve bekleyişin ardından karıncalar arasındaki çatışmalar sona erer. Bütün karıncalar Kırmızı Sakallı'nın lider olmasını ister ve onun söylediklerine harfiyen uymaya başlarlar. Kırmızı Sakallı'nın gelecekle ilgili tasarıları tamamen ütöpik sosyalizmin temel ilkeleri üzerine kuruludur. Kırmızı Sakallı dünyadaki bütün karıncaların birleşmesini ve filler diyarının altının oyulmasını emreder.

Kişi İncelemesi

Filler Sultanı (Sömürücü)

Karakter Büyük cüssesi nedeniyle sömürünün temsilcisi olarak konumlandırılan Filler Sultanı, hayli tembel bir karaktere sahip olduğu için gücünü kullanarak karıncaları kölesi yapmayı amaçlar. Acımasız bir karaktere sahip olduğu için karıncalara karşı savaş açar ve onları ezerek öldürür. Onları korkuyla sindirdikten sonra benzeştirmeye, kendi ekinlerini unutmaya zorlar. Karıncaları aslında fil olduklarına inandırır. Karıncalardan istediği her şeyi elde ettikten sonra karıncalar kendilerini gerçekten fil zannetmeye başlarlar ve filler gibi çalışmaz hale gelirler. Filler Sultanı karıncalara zor günlerinde

yardım etmez. Kendisine başkaldırmış olan Kırmızı Sakallı'yı paranoya haline getirir ve onun bir an önce öldürülmesini ister. Her geçen gün istekleri ve beklentileri artan Filler Sultanı adeta tanrılaşmak ister. Kişilik özellikleri olarak Filler Sultanı; duyarsız, bilinçsiz, açgözlü, somut, basmakalıp, geleneksel, korumacı, sömürücü, acımasız, sorumsuz, düzenbaz, hasmane, kaba, cimri, güvenilmez, bencil, umursamaz, sahtekar ve kızgın bir tiptedir.

Etkinlikler Rahat ve zengin bir hayat yaşama hayalleri kuran Filler Sultanı, Ulukepez'in keşfetmiş olduğu karınca diyarına saldırır ve karıncaları esiri haline getirir. İlk olarak karıncaların onlara saldırdığını söyleyip yapmış olduğu savaşın savunma amaçlı olduğunu iddia eder. Gücü sayesinde karıncalara her isteğini kabul ettirir. Filler Sultanı karıncalardan ilk olarak sırça bir saray ve mavi elmastan yapılmış bir taht ister. Ambarlarının çeşitli bitki özleriyle ve balla doldurulmasını ister. Kendisine başkaldırmış olan kırmızı sakallıların da ölü ya da diri yakalanmasını ister. Filler Sultanı en sadık yardımcısı olan Ulukepez'i propaganda lideri yapar. Ormandaki belirli bir alanı tamamen ona tahsis eder. Karıncalar arasındaki sarıca ırkıyla anlaşip onları casus olarak kullanır. Getirilen bilgiler karşılığında da onlara yiyecek ambarlarını açar. Sırça sarayı ve tahtı bir türlü tamamlanmamış olan Filler Sultanı, Ulukepez'in tavsiyesi üzerine diğer karınca kavimlerini de ele geçirir. Bu sayede kısa bir sürede sırça saray ve mavi elmastan yapılacak olan taht tamamlanır. Filler Sultanı her kırmızı sakallı karınca ölüsü karşılığında diğer karıncalara yemek vermeyi vadeder. Diğer karıncalar sarıcaların sakallarını kırmızıya boyayıp öldürürler ve ölüleri sultana getirirler. Bir süre sonra sultan, karıncaların oynamış olduğu bu oyunu anlar ve hayatta kalan sarıcaların sakallarını kırmızıya boyatıp kırmızı sakallıları bulmaya gönderir ve onların birbirlerine düşürülmelerini ister. Bu sırada Filler Sultanı, esir karıncalarına karıncalıklarını unutturmak için birçok faaliyete girişir. Tamamen yalanlar üzerine kurulu bir sistem geliştirir ve bu yalanlar sürekli olarak esir karıncalara dayatılır. Esir karıncalar bitmek tükenmek bilmez telkinler nedeniyle karınca olduklarını unutup kendilerini fil zannetmeye başlarlar. Sarıca karıncalar kırmızı sakallıların arasına karışip onları birbirlerine düşürmeyi başarmışlardır. Sultan bu habere çok sevinir. Sultanın bitmek bilmez isteklerinden yılmış olan bazı karıncalar çeşitli planlar yaparak ona karşı savaşır fakat sultana karşı yapılan her savaş kaybedilir. Sultandan kaçan her karınca Kırmızı Sakallı'ya sığınır. Filler Sultanı kendisi için onlarca saray ve taht yaptırıp ambarlarını nesiller boyu yetecek kadar yiyeceklerle doldurtmuştur. Karıncalar onun isteklerini daha fazla yerine getiremezler ve neredeyse hepsi gizlice Kırmızı Sakallı'yla birleşir. Kırmızı Sakallı dünyadaki bütün karıncaları birleştirip filler diyarının altını oydurur. Bunun üzerine filler sultanı; sarayları, tahtları ve ambarları altında kalarak yaşamını yitirir.

Etkileşim Anlatının kötücül tiplemesi olan Filler Sultanı, olay örgüsündeki bütün entrikaların kaynağıdır. Kötü olan her şeyi temsil eder ve zamanla sahip olduğu güçten tamamen zehirlenir. Anlatıdaki birçok iletinin taşıyıcısıdır. Özellikle Ulukepez ve diğer anlatı kişileriyle kurmuş olduğu diyaloglarda dünya görüşünü ve tinsel durumlarını yansıtır.

ÖRNEK ANILAR

Zalim Filler Sultanı amaçlarına ulaşabilecek için her türlü kötülüğü yapabilecek bilince sahiptir: "İşte yukarda, üstünüzde uçan ulukepezdir, o sizin kılavuzunuzdur. Önünüzde uçacak, size karınca kentlerini gösterecektir. Siz karınca kentlerini taş üstünde taş kalmayasıya yıkacaksınız, ta ki karıncalar dize geleler, dize geldikten sonra da huzuruma çıkıp bana yalvaralar. Askerlerim, fillerim, size bir daha yineliyorum, elaman dedirtinceye kadar karıncaların gözlerinin yaşına bakmayacaksınız. Komutanlarım, size söylüyorum, karıncalara en küçük bir acıma gösteren fili öldüreceksiniz. Fil askeri acımaz".

Demagog Başkalarını kullanmak, yönlendirmek konusunda ustadır. Yalanlarıyla yanındaki canlıları başarıyla galeyana getirir: "Tarih bizim bugünkü zaferimizi altın harflerle yazacaktır. Filler bugünkü savaşta büyük utkuyu hak etmiştir, çünkü filler görkemlidir, çünkü filler soyludur, çünkü filler çalışkandır. Kırk yüzyıllık filler tarihi durmuş orada, gökte bize bakıyor. Yurdumuza saldıran, bize düşmanlık gösteren karıncalara karşı bugünkü savaşta kesin utkuyu kazanamazsak tarih, filler tarihi bizi bağışlamayacaktır. Filler, kardeşlerim, askerlerim, eğer karıncalara yenilsek bugünkü savaşta, kanımıza susamış karıncalar bir tekimizi bile bırakmayacak, bizi toptan yiyeceklerdir".

Yalancı İlk olarak karıncalara kendisi saldırmış olmasına rağmen bütün suçu karıncaların üzerine atar. Fillerin yalan tarihi savaşın bitiminden itibaren yazılmaya başlanır: "Ben mi, filler mi saldırdı size? Deli misin sen, demirci? Fil ulusu hiç bir ulusa, hiç bir zaman saldırmaz. Fil ulusu barışçıdır, çalışkandır, yiğittir. Niçin, ne demeye saldırsın durup dururken karıncalar ülkesine? Şunu

böylece bilesin ki demirciler başı, bizler, filler, yalnız kendimizi savunuruz. Sen acıdan, ayağının kopmasından dolayı fillere yüklüyorsun saldırıyı. Şu karşıda gördüğümüz yıkım, toz duman bizim değil, sizlerin, karıncaların saldırısıdır. Bunu bütün dünya böyle biliyor. İlk saldırı karıncalardan geldi, siz, siz, siz karıncalar bizim evlerimizi, kentlerimizi başımıza yıktınız, işte bunun karşılığını da aldınız. Evet, ve de evet aldınız. Barışçı filleri kızdırdınız. Filler de kızınca işte gördünüz olanı biteni. Siz kendinize, çoğunluğunuza çok güvendidiniz de saldırdınız filler ülkesine”.

Düzenbaz Barışçıl karıncaların diyarını zorla ele geçiren Filler Sultanı onlardan savaş tazminatı olarak birçok şey ister: “Dinleyin öyleyse beni,” dedi. Bütün karıncalar birikip bana bir sırça saray yapacaksınız. Sırça saray şu yüce dağın tepesinde olacak, dünyanın öteki ucundan da gözükecek. Bu saray öylesine parlak olacak ki, dünya onun şavkından gece bile ışılacak; ortalık gün hiç batmamış gibi olacak. İçine bin, iki bin, beş bin, on bin fil girecek, ama bu saray çökmeyecek”.

Fesatçı Karıncalar arasında kendisine sadık olacak ve onun için çalışacak bir ırk bulunmasını ister: “Muradım şu ki karıncalar içinde bana bağlı bir karıncalar soyu bulacaksınız, o karıncalar bana öylesine bağlı olacaklar ki benim öl dediğim yerde ölecekler, kal dediğim yerde kalacaklar. Bir de öylesine öteki karıncalara düşman olacaklar ki, gözlerinin önünde tek mil karıncalar ulusunu ezsem, oh diyecekler. Bir de bize bağlı çok karınca bulacağız, her tür karıncadan”.

Despot Karıncalara özlerini tamamen unutturmak ve kendilerini fil sanmalarını ister. Bu sayede karıncalar sonsuza kadar sadık köleler olacaklardır: “Hiçbir karıncaya göz açtırmayacak, bir tek sözcük düşündürmeyecek onlara oyuncaklar bulmalıyız. Karıncalar eğer düşünecek olurlarsa erinde gecinde bu özgürlük düzeninden kurtulmanın bir yolunu bulurlar. Düşünce için bu dünyada her şey sonsuzdur. Karınca da olsa düşünce bir gün bir yolunu bulup fili yener. Onun için bizler karıncaların en küçük bir düşüncesine izin vermeyeceğiz. İzin vermemek için de kafamızı çatlatıp, bütün filler ve hüdhüder, sarıca karıncalar, yani tek mil biz sömürücüler, yok yok özgürlükçüler, onlar kıyamete kadar düşünmesinler diye yeni icatlar bulacağız”.

Bilge Kendi çıkarları söz konusu olduğunda oldukça acımasız bir karakter olan Filler Sultanı, insanlarla ilgili yaptığı konuşmalarda bilgelik dolu eleştiriler getirir: “Bu insanlar da bizim gibi, tüm öteki yaratıklar gibi alçakgönüllü olsalar, her birisi kendisini tanrı saymasa, sonra da bu tanrılar korkularından geberip canavarlaşmasalar onları da bu mutlu güne çağırılmamak için hiç bir sebep kalmazdı”. “Kalmazdı,” diye hep bir ağızdan bağırıyorlar öteki yaratıklar. İnsanlar bunu da gök gürültüsü sanıp aldırmadılar. “İnsanlar çok yozlaştılar, dünyadan, yaratıklardan koptular. Ölüm korkusu bitirdi onları. Başlarını bu korkudan dolayı taştan taş vuruyorlar. Vurdukça da toz tutuyorlar. İnsanlar bir gün karınca oldukları gün, karıncalar gibi alçakgönüllü oldukları gün, birbirlerini yemedikleri gün kendilerini kurtaracaklar...”.

Kırmızı Sakallı Topal Karınca (Bilge - Başkaldıran)

Karakter Kırmızı sakallı karıncaların lideri olduğu gibi saygın bir demircidir. Fillerin saldırıları sırasında bir bacağını kaybeder. Sultanla yapılan ilk görüşmede cesurca ondan hesap sorar ve sultanın alaylarına katlanamayıp ona isyan eder. Karıncaların bir gün mutlaka intikam alacaklarını söyleyerek kavmiyle birlikte dağa sığınır. Kırmızı Sakallı direnişin ve kurtuluşun simgesi haline gelir. Kırmızı Sakallı'yı ortadan kaldırmadan karıncaları tam olarak sindiremeyeceğini anlayan sultan, adamlarına ve casuslarına her yerde onu aratır. Ölü ya da diri yakalanmasını ister. Kırmızı Sakallı, kendi kavmini ve diğer karınca kavimlerini örgütleyip sultanla mücadele edecektir. Kurtuluş için devamlı araştırma yapıp civardaki ülkelerde yaşayan dostlarından bilgi alır. Kişilik özellikleri olarak Kırmızı Sakallı; duyarlı, bilinçli, tokgözlü, meraklı, güdümlü, yaratıcı, cesur, soyut, ilerlemeci, liberal, dostane, yardımsever, cömert, güvenilir, sorumlu, plancı, ciddi, düzenli, bilge, kararlı, sakin, özgüvenli ve umutlu bir tiptedir.

Etkinlikler Filler Sultanı karınca diyarını fil askerleriyle birlikte ele geçirdikten sonra Kırmızı Sakallı, hüdhüd kuşu Ulukepez'in kanatlarına binerek sultanla görüşür ve ondan işgalin hesabını sorar. Fillerin saldırıları sona ermezse karıncaların ona karşı isyan edeceğini bazılarının dağa çıkacağını söyler. Filler Sultanı onun sözlerine kahkahalarla güler. Bunun üzerine Kırmızı Sakallı Filler Sultanı'na yaptıklarının hesabının bir gün sorulacağını söyleyerek Ulukepez'in kanatlarından aşağı atlar ve ortalıktan kaybolur. Bir dağa saklanmış olan Kırmızı Sakallı her gün kitap okuyarak, araştırma yaparak, düşünerek, diğerleriyle tartışarak ve civar ülkelerdeki karınca dostlarından haberler alarak kurtuluş için bir çare düşünür. Bir gün kırmızı sakallı karıncaların mesken edinmiş olduğu dağa

sultanın zulmünden kaçmış olan bir grup karınca gelir. Kırmızı Sakallı onları görür görmez hain sarıcılardan olduklarını anlar. Diğer kırmızı sakallı karıncaları bu konuda uyarır. Sarıcıların dağda kalıp kalmamaları konusunda bir oylama yapılır ve sarıcıların kalmasına karar verilir. Sarıca karıncaların liderlerinden biri öldürmüş olduğu bir kırmızı sakallı karıncanın sakalını kendisine yapıştırmıştır. Ona zekasından dolayı diğer sarıca karıncalar Başbuğ adını verir. Başbuğ kendisini Kırmızı Sakallı'ya yeniden tanıtır ve Kafdağı'ndan geldiğini söyler. Aralarında samimi bir dostluk oluşur. Kırmızı Sakallı onun ilerici ve devrimci fikirlerine bayılır. Bir süre sonra kırmızı sakallı karıncalar arasında ayrılıkçı düşünceler ortaya çıkar. Başbuğ'un ayrılıkçıları desteklediğini gören Kırmızı Sakallı onun sarıca lideri olduğunu anlar. En yakın adamlarını bu konuda uyarır. Kırmızı sakallı karıncalar arasında bir savaş patlak verir. Kırmızı Sakallı'nın söylemleri üzerine savaş biter. Karıncalar çeşitli fikirler öne sürerek Filler Sultanı'yla savaşmaya karar verirler. Kırmızı Sakallı onları beklemeleri konusunda uyarır. Henüz hazır değildirler. Gerçeklikten uzak planlarla fillere karşı savaşan karıncalar her seferinde mağlup edilirler. Başlangıçta karıncalar Kırmızı Sakallı'ya kızmış olsalar da en sonunda ona hak verirler. Artık o ne derse onu yapacaklardır. Kırmızı Sakallı aralarında casus olarak dolaşan sarıcıları yakalatıp öldürtür. Başbuğ'u da bizzat kendisi öldürür. Ardından bütün karınca diyarlarına birleşme çağrısı yapar. Onun bu çağrısına bütün karınca kavimleri olumlu cevap verirler. Kırmızı Sakallı fil diyarının altınını oyulmasını emreder. Karıncalar casuslara yakalanmamak için gündüzleri Filler Sultanı için geceleriye kendileri için çalışmaya başlar. Bir süre sonra fil diyarının altı başarıyla oyulur. Kırmızı Sakallı eski bir dostu olan ak güvercinin kanatlarına binerek Filler Sultanı'nın sarayına gider. Kırmızı Sakallı ona karıncaların artık özgür olduklarını ve yalnızca kendileri için çalışacaklarını söyler. Öldürmüş oldukları sarıcıların kelleleri sultana doğru atılır. Sultan fil askerlerine karınca diyarını yok etmelerini emreder. Lakin karınca diyarının sınırına gelen her fil toprağın altında kalarak ölür. Filler Sultanı da kendi sarayının altında kalarak can verir. Kırmızı Sakallı Topal Karınca sayesinde bütün karınca kavimleri birleşir ve eski huzur dolu günlere kavuşulur.

Etkileşim Anlatının olumlu tiplmeleri arasında yer alan Kırmızı Sakallı, olay örgüsü aracılığıyla verilmek istenen bütün iletilerin yansıtıcısı konumundadır. Esere hakim olan dünya görüşünün sözcülüğünü yapar. Filler Sultanı'nın en büyük düşmanıdır ve türünü onun esaretinden kurtarmayı başarır. Anlatıda yer alan neredeyse bütün karakterlerle iletişim ve etkileşim halindedir.

ÖRNEK ANILAR

Cesur Kırmızı Sakallı Filler Sultanı'ndan işgalin hesabını sorar ve ona karşı hiç tereddüt etmeden başkaldırır: "Bu ülkelerin, bu kentlerin, bu kırğının öcünü senden alacağız, ey zalim, ey ahmak, ey serserim sultan. Bu yaptığın yanına kalmayacak, eey tepeden tırnağa kana batmış, sen eey kocaman, kör gözlü zulüm dağı. Bu yaptığın senin de, o kocamış ulukepezin de yanına kalmayacak... Çok yakında o küçücük, iğne ucu kadar küçücük karıncalardan belanı bulup yeryüzünün tek mil yaratıklarına rezil olacaksın, rezili rüsvay...".

Uyanık Dağa sığınmak isteyen sarıcılara güvenmez ve onların birçok soruna neden olacağını öngörür: "Benim gözüm bu kırmızı sakallıları tutmadı, ben ömrümdede bu biçim bir kırmızı sakal görmedim," dedi. "Bunlar böyle hayra alamet değil, bunları hemen defeyleyin; canları nereye isterse oraya gitsinler...".

Öngörülü Başbuğ'un bir sarıca lideri olduğunu anlar ve bunu anladığını ona belli etmek istemez: "Bir kırmızı sakalsın, diyemedi. Çünkü bu kadar yaşlı bir kırmızı sakal bu saçmalıklara doğru diyemezdi. Topal karınca çok deneyden geçmişti. Düşüncesini birdenbire açığa vurduğuna pişman olmuştu. Kendi kendini ele verdiği için dolayı bu başbuğ karınca birtakım olmayacak işlere başvurabilirdi. Bütün karıncaları kışkırtabilir, onu linç ettirebilirdi. Çok cerbezeli bir şeydi bu başbuğ karınca. Onu öldürebilirdi gece uyurken... Hiç bir şey yapamazsa kaçabilirdi".

Zeki Sarıcıların planlarını anlar ve önlem almaya çalışır: "Doğru, doğru, çok doğru," diye bağırdı başbuğ. Ve kırmızı sakallı topal demirci için için güldü, sevinçten dolup taşıyordu. Tez günde anlamıştı başbuğun kim olduğunu. Bu karınca, sarıca karıncaların başlarından başkası değildi ve şu kalabalığı buraya toplayanlar da, kışkırtanlar da sarıcılardı. Ama nasıl da yitip gitmişlerdi kırmızı Sakallıların içinde?".

Bilge Evrensel değerleri iyi anlamış ve özümsemiştir. Ona göre karıncaların türküleri fillerin kanunlarından daha güçlüdür: "Karıncaların türküsü fillerin yasalarından daha güçlüdür, anlıyor musun

sayın başbuğ, duyuyor musun bu sesi? Karıncaların türküsü doğanın yasaları gibidir, doğanın yasaları kadar sağlam, güçlüdür, duyuyor musun bu sesi?”.

Lider “Şimdi söyleyin bakalım, bu karınca ülkelerinin, kentlerinin altını nasıl oyacağız, hangi güçle, bizim gücümüz şu yeryüzünün altını oymağa yetecek mi?” “Yetecek !” diye hep bir ağız olup bağırdı karıncalar. “Yeryüzünün bütün karıncaları birleşince...”. Topal demirci bir ışık gibi şakıdı: “Yeryüzünün bütün karıncaları birleşince...” dedi. Karıncalar, yeryüzü, toprak, su, gökyüzü, yaratıklar türkü olup bu sözcükleri durmadan durmadan yinediler. Kırmızı sakallı topal demirci: “Haydiyin öyleyse düşün yollara, dağılın ülkelere kentlere, yeryüzü türkünüzle çınlasın. Duymayan kulak, görmeyen göz, sevmeyen yürek, inanmayan kafa kalsın. Yeryüzünün bütün karıncaları birleşiniz”.

Başbuğ (İşbirlikçi)

Karakter Sarıca karıncalarının lideri olan Başbuğ, Filler Sultanı'nın casusluğunu yapar. En önemli görevleri; karıncaları istenen hizada tutmak ve kırmızı sakallı karıncaları yakalamaktır. Kırmızı sakallı karıncaları bulan anlatı kişisi onların kılığına girerek kavmi düşünsel olarak bölmeye çalışır. Kırmızı sakallıları birbirlerine düşürmek ister. Diğer sarıca karıncaların kızıl sakallıların arasına karışmasını sağlar. Kırmızı Sakallı bir süre sonra onun gerçek kimliğini öğrenir. Başbuğ Karınca, kullanılmışlığı ve yozlaşmayı temsil eder. Kişilik özellikleri olarak Başbuğ; duyarsız, bilinçsiz, güvenilmez, cesur, fesatçı, açgözlü, meraklı, güdümlü, maceracı, canlı, sorumsuz, hasmane, bencil, taraflı, sadakatsiz, düzenbaz, umursamaz, kızgın ve inatçı bir tiptedir.

Etkinlikler Filler Sultanı'nın kırmızı sakallıların yakalanması karşılığında vereceği yiyeceklerin alınması için diğer karıncalar, sarıcaların sakallarını kırmızıya boyayıp onları öldürürler ve cesetleri sultana götürürler. Karıncaların oynamış olduğu bu oyunu öğrenen Ulukepez, hayatta kalan sarıca karıncaları kırmızı sakallı karıncaları bulmaları ve onların arasına fesat karıştırmaları için keşfe gönderir. Bir dağ eteğinde önleri kesilen sarıca karıncalar kırmızı sakallıların mesken edindiği yere götürülürler. Kısa sürede onların sarıca karınca oldukları anlaşılır. Bunun üzerine Başbuğ öldürmüş olduğu bir kırmızı sakallının sakalını kesip kendisine yapıştırır. Diğer sarıcalar da onu örnek alıp aynı şeyi yaparlar. Başbuğ kırmızı sakallılar arasında fesat çıkarma görevini yönetir. Sarıca karıncalara ne yapılması gerektiğini teker teker anlatır. Ardından Başbuğ Kırmızı Sakallı'nın mağarasına gidip onunla tanışır. Kendisinin Kafdağı'ndan geldiğini ve fillere karşı yapılan savaştan canını zor kurtardığını söyler. Kısa sürede Kırmızı Sakallı ile Başbuğ arasında samimi bir dostluk gelişir. Başbuğ Kırmızı Sakallı'yı düşünceleriyle etkilemeyi başarır. Başbuğ'un yönetmiş olduğu görev başarıya ulaşır ve kırmızı sakallı karıncalar arasında fikir ayrılığından dolayı savaş çıkar. Kırmızı Sakallı onun bu durumdan hayli memnun olduğunu görünce Başbuğ'un sarıca lideri olduğunu anlar. Has adamlarını Başbuğ konusunda uyarır. Karıncaların bütün ümitlerini Kırmızı Sakallı'ya bağlayıp onun liderliğini istedikleri dönemde Kırmızı Sakallı sarıca karıncaların kimliğini ifşa eder. Başbuğ'u bizzat kendisi öldürür.

Etkileşim Başbuğ'un anlatıda oynamış olduğu rol oldukça küçük olsa da önemi hayli büyüktür. Fillerle işbirliği yapan karakter kendi çıkarı için türüne ihanet eder ve onları neredeyse yok oluşa sürükler. Anlatıda hakim olan entrikanın en önemli unsurlarından bir tanesidir.

ÖRNEK ANILAR

Düzenbaz Filler Sultanı tarafından kırmızı sakallıları birbirlerine düşürmek için görevlendirilmiş olan Başbuğ, diğer sarıcaları yönetir ve onları güdümler: “Ona göre işte. Siz kırmızı sakallar hakkında çok şey biliyorsunuz. Öyleyse şimdi, şu anda dağılıp toz olacaksınız, her kırmızı sakalın özüne, yüreğine öteki kırmızı sakala karşı onulmaz bir oç, korku, düşmanlık yalımı atacaksınız. Korkuyu da unutmayacaksınız. En büyük, en eski karıncaları birbirine düşürecek yol korkudur. Birbirine karşı onları korkutacaksınız. Korkuyu yüreklerine ekip, büyütecek, boy verecek korku yüreklerinde, kafalarında, gönüllerinde. Fil korkusunu, sel korkusunu, ne bulursanız, nasıl bir korku biçimi yakalarsanız yağmur gibi yağdıracaksınız başlarına. Korku karıncaları felç eder, kıpırtısız kılar, ölümden de beter eder. İsterseniz Allah korkusunu, birbirlerinden korkuyu durmadan durmadan büyütebilirsiniz”.

Cani Kendi türüne ihanet etmiş olan Başbuğ, öldürmüş olduğu bir kırmızı sakallının sakalını almıştır: “Susun, bağırmayın,” dedi karınca. Gerçekten bu sakal hüneriyle sarıcaların en yaşlısı, başbuğ olmayı hak etmişti. “Susun da şuraya bakın”. Kayanın yarığını gösterdi, sarıcalar oraya üşüştüler, baktılar ki orada bir karınca ölüsü boylu boyunca yatıyor, sakalları da yok. “Gelin buraya,

kulağınızı iyice ağzıma dayayın, iŖte ben bu kırmızı sakalı öldürdüm, sakalım da kesip kendime taktım. İyice bakın hele bana, benim bir kırmızı sakaldan hiç farkım var mı?”.

Kindar Kırmızı sakallı karıncalardan intikam almak istemektedir: “Elinizden gelirse, siz de birer kırmızı sakal öldürüp, sakallarını alıp kendi çenenize yapıştırsın. O zaman. işte, hiç bir kimse sizin sarıca olduğunuzun farkına varamaz. Siz de işte bu kırmızı sakallar ülkesinde cirit atarsınız babanızın evi gibi. Bunları da birbirlerine öldürtüp öcümüzü karınca soylarından alırsınız. Bana başbuğ demenize de çok sevindim”.

Yalancı Kırmızı Sakallı'ya kendisini tanıtan Başbuğ, geçmişiyile ilgili birçok yalan söyler: “O leylekler öyledir,” dedi başbuğ. “Onların gözü kırk yıl uzaklıktaki kara taşın üstündeki kara karıncayı görür. Beni de öyle gördü. Bizim ülkeyi filler yakıp yıkınca, çoğumuzu öldürüp, azımızı köle yapınca ben kaçtım Kafdağının tepesine sığındım, orada karların, kayaların içinde kaldım. Kafdağının tepesinde hiç bir yiyecek yok. Açlıktan gözlerim görmez oldu. Hiç gücüm kalmadı, yıkıldım oraya karın üstüne, can çekişiyordum ki, bir ağır hışıltı duydum, üstüme bir sıcaklık indi, bir ses de duydum arkasından, 'in misin cin misin, ey yaratık, sen kimsin?' diye sordu bana ses”.